

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 762/2021
30.11.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић и Владиславе Милићевић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Станко Вранић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије - Министарство правде - Прекршајни суд у Пријепољу, чији је заступник Државно правобранилаштво из Београда, ради поништаја решења о отказу уговора о раду и накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4457/18 од 30.07.2020. године, у седници одржаној 30.11.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4457/18 од 30.07.2020. године.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 2181/18 од 07.09.2018.године. године, ставом првим изреке поништено је као незаконито решење тужене Су. бр. ...-.../... од 18.10.2010.године којим се тужилци отказује уговор о раду и престаје радни однос са 17.10.2010.године. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужилци на име накнаде штете због изгубљене зараде коју би остварила да је радила у периоду од 17.10.2010.године до 23.11.2015.године исплати износ од 1.087.071,33 динара са законском затезном каматом на појединачне месечне износе изгубљене зараде од доспелости за исплату са 30. у месецу за претходни месец до коначне исплате, све ближе наведено у том ставу изреке. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужилци уплати доприносе за пензијско и инвалидско осигурање на неисплаћене зараде Републичком фонду ПИО - Филијала Ужице у износу од 1.087.071,33 динара за период од 17.10.2010.године до 23.11.2015.године, колико буду износили на дан уплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 4457/18 од 30.07.2020. године, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је благовремено изјавила ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр.72/11 ... 18/20), - у даљем тексту ЗПП, и утврдио да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Нема ни битне повреде поступка из члана 374. став 1. ЗПП на коју се неосновано ревизијом указује, јер у поступку пред другостепеним судом није дошло до пропуста у примени или до погрешне промене које од одредаба овог закона која је била или могла бити од значаја за правилност одлуке, при чему другостепена одлука садржи оцену свих жалбених навода који су од одлучног значаја.

Према утврђеном чињеничном стању тужила је била у радном односу у Општинском органу за прекршаје у Прибоју као намештеник IV врсте (...). На седници одржаној 28.12.2009.године комисија Високог савета судства за распоређивање запослених (након извршеног распоређивања запослених из општинских органа за прекршаје у Новој Вароши, Прибоју и Пријепољу у Прекршајни суд у Пријепољу) утврдила је да су остали нераспоредени један државни службеник и два намештеника IV врсте, међу којима је и тужила, на пословима ... и предложила Високом савету судства да за неведене привремено нераспоредене државне службенике и намештенике донесе одлуку о суду који ће их преузети како би у том суду остварили сва права из радног односа за време док су привремено нераспоредени. Решењем Прекршајног суда у Пријепољу Су. бр. ...-... од 18.08.2010.године утврђено је да је тужила, привремено нераспоредени намештеник – ... у Прекршајном суду у Пријепољу, ступањем на снагу Правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Прекршајном суду у Пријепољу дана 17.08.2010.године остала нераспоредена, а док је нераспоредена има право на накнаду плате у износу од 15.321,00 динар и да јој престаје радни однос, ако у року од два месеца не буде премештена, односно распоредена на одговарајуће радно место, те одређено да се ово решење примењује од 17.08.2010.године, јер наведеним Правилником није предвиђено радно место на којем би тужила могла бити распоредена. Након тога, решењем в.ф. председника Прекршајног суда у Пријепољу Су. бр. ...-... .../... од 18.10.2010.године, с позивом на правила из члана 175. став1. тачка 7. Закона о раду и члана 172. став 4. Закона о државним службеницима, тужили је отказан уговор о раду и одређено да јој престаје радни однос у том суду дана 17.10.2010.године, са образложењем да је решењем истог органа од 18.08.2010.године, након ступања на снагу Правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Прекршајном суду у Пријепољу, остала нераспоредена, јер Правилником није предвиђено радно место на које би као нераспоредени намештеник (... са завршеном основном школом и положеним испитом за ...) могла бити распоредена, због чега јој се отказује уговор о раду. Наведено решење тужили је достављено 30.11.2010.године. Правноснажном пресудом Основног суда у Пријепољу П1 538/10 од 22.09.2015.године, ставом првим изреке поништено је као незаконито решење Прекршајног суда у Пријепољу Су.бр. ...-... од 18.08.2010.године којим је тужила остала нераспоредена. Решењем Фонда ПИО од 15.03.2016.године тужили је утврђено право на старосну пензију почев од 23.11.2015.године у месечном износу од 17.466,78 динара. Вештачењем преко судског вештака економско финансијске струке, на чију рачунску тачност тужена није имала примедби, утврђена је висина штете на име изгубљене зараде коју би тужила оставарила од 17.10.2010.године, као дана престанка радног односа, до 23.11.2015.године, као дана када је остварила право на старосну пензију, са

кофицијентом зараде 1.00 и минулим стажом од 10,40, умањено за износ накнада исплаћених тужили у утуженом периоду као незапосленом лицу до 17.04.2011.године. Поступак у овој парници инициран је тужбом поднетом суду (препорученом пошиљом на рецепис) дана 28.02.2011.године.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су применом одредаба чланова 133.-138. и члана 172. ставови 1. и 4. Закона о државним службеницима („Службени гласник РС“, бр. 79/05...104/09) у вези правила из члана 4. Закона о платама државних службеника и намештеника, као и одредаба чланова 2. и 51. Закона о обавезном социјалном осигурању запослених, цитираних у образложењу нижестепених пресуда, оценили да је тужбени захтев основан, јер је правноснажном судском пресудом поништено као незаконито решење тужене (Су. бр. ...-... од 18.08.2010.године) којим је тужила остала нераспоређени радник даном ступања на снагу Правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Прекршајном суду у Пријеполу, што за последицу има незаконитост решења тужене донетог након два месеца од дана доношења решења којим је тужила оглашена нераспоређеном, донетог с позивом на исте разлоге који су послужили као основ за доношење решења о отказу уговора о раду и престанку радног односа (нема радног места на које би била распоређена), пропуштањем послодаваца да у претходно законом прописаној процедури утврди ко је од запослених прекобројан. Због тога су поништили решење тужене Су.бр. ...-... .../... од 18.10.2010.године о отказу тужили уговора о раду и престанку радног односа са 17.10.2010.године и обавезали тужену да тужили накнади штету у висини изгубљене зараде коју би остварила да је радила у периоду од 17.10.2010.године до 23.11.2015.године (дан пензионисања) и да у корист тужиле уплати доприносе за пензијско и инвалидско осигурање РФПАО на неисплаћене зараде. Оценивши притом да није било доприноса тужиле настанку штете у смислу одредбе члана 192. став 1. ЗОО, имајући у виду да је тужба поднета поднета благовремено у року од 90 дана од дана достављања оспореног решења у року прописаном одредбом члана 195. став 2. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05 и 54/09), који је тада био на снази.

По оцени Врховног касационог суда, становиште нижестепених судова је правилно.

Наиме, Законом о уређењу судова („Службени гласник РС“, бр.116/08 ...88/18-одлука УС) је предвиђено, између осталог, и постојање прекршајних судова као судова посебне надлежности (члан 11. став 4.), који се оснивају за територију града, односно једне или више општина (члан 14.став 4.), да општински органи за прекршаје настављају да раде у складу са Законом о прекршајима („Службени гласник РС“, бр. 44/89 и „Службени гласник РС“, бр.21/90 ... 55/04), посебним законима који уређују њихову надлежност и Одлуком о образовању општинских органа за прекршаје и утврђивању броја судија у органима за прекршаје („Службени гласник РС“, бр.72/93 ... 91/07) до 31.12.2009.године (члан 88.), те да се на права запослених, између осталог, и већа за прекршаје примењују одредбе закона који уређује права државних службеника и намештеника при промени уређења државних органа (члан 94.).

Законом о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава („Службени гласник РС“, бр.116/08) основана је нова мрежа судова (члан 1.), међу којима и Прекршајни суд у Пријеполу за територију општина Нова Варош, Прибој и

Пријеполје, са одељењима суда у Новој Вароши и Прибоју (члан 2. став 1. тачка 31.), а даном почетка примене овог закона, односно 01.01.2010. године (члан 19.), престали су са радом судови основани претходним Законом о седиштима и подручјима судава и јавних тужилаштава (“Службени гласник РС”, бр. 63/01 и 42/02).

Прекршајни суд у Пријеполју је очигледно преузео привремено нераспоређене државне службенике и намештенике из Општинског органа за прекршаје у Новој Вароши, Прибоју и Пријеполју који је престао са радом даном ступања на снагу Закона о седиштима и подручјима судава и јавних тужилаштава („Службени гласник РС“, бр.116/08). На основу члана 16. став 3. овог закона распоређивање запослених из судава који су престали да раде извршила је комисија ВСС коју је образовао ВСС у складу са привременим актом о систематизацији радних места који је донео министар надлежан за правосуђе. Вршилац функције председника Прекршајног суда у Пријеполју, који је преузео запослене из општинских судава и органа за прекршаје у Новој Вароши, Прибоју и Пријеполју који су престали са радом, донео је решења о распоређивању, односно нераспоређивању запослених у складу са чланом 135. став 1. Закона о државним службеницима (“Службени гласник РС“, бр.79/05...104/09), а на основу одлуке Комисије ВСС, при чему није био овлашћен да преиспитује основаност и оправданост одлуке Комисије.

Одредбом члана 134. став 2. Закона о државним службеницима је прописано да ако у случају доношења новог правилника, нека радна места буду укинута или број државних службеника буде смањен, на прекобројне државне службенике се примењују одредбе овог закона које важе за случај измене правилника. То значи да та одредба упућује на примену члана 133. став 2. овог Закона којом је прописано да ако одговарајуће радно место не постоји, прекобројни државни службеник може уз своју сагласност бити премештен на ниже радно место које одговара његовој стручној спреми, а ако такво радно место не постоји, постаје нераспоређен. Ако је нераспоређен, а не буде премештен на друго радно место, државном службенику престаје радни однос – наредног дана од протекла два месеца од када је постао нераспоређен (члан 131. став 1. тачка 3. овог Закона).

Одредбе овог Закона о премештају и распоређивању државних службеника, сходно се примењују на намештенике, применом члана 172. став 1. Закона о државним службеницима, при чему решење о премештају, односно распоређивању намештеника замењује, по сили закона, одговарајуће одредбе уговора о раду (став 2. истог члана). Уколико намештеник одбије премештај, односно распоређивање, отказује му се уговор о раду (члан 172. став 3. Закона), а уговор о раду му се увек отказује када услед промене унутрашњег уређења државног органа или уређења система државног органа више не постоји ни једно радно место на које може бити премештен, односно распоређен (став 4. истог члана).

У конкретном случају, Општински орган за прекршаје у Прибоју у којем је тужилца била запослена је престао са радом 31.12.2009.године, након чега је в.ф. председника Прекршајног суда у Пријеполју, у складу са одлуком ВСС од 28.12.2009.године, преузео привремено нераспоређене државне службенике и намештенике из, између осталог, Општинског органа за прекршаје у Прибоју, а до доношења Правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Прекршајном суду у Пријеполју. Правилник је донет и ступио на снагу

17.08.2010.године, након чега је в.ф. председника суда имао овлашћење да врши распоређивање запослених и преузетих државних службеника и намештеника водећи при томе рачуна о пословима на којима су радили пре распоређивања (члан 134. став 1. Закона о државним службеницима), као и да се, у случају да због измена Правилника нису могли бити распоређени сви запослени (због укидања неких радних места или смањења броја државних службеника), прекобројни државни службеници односно намештеници премештају на друга одговарајућа радна места, и да предност имају они са бољим оценама у последње три године, применом члана 133. став 1. у вези члана 172. став 1. Закона о државним службеницима.

По оцени Врховног касационог суда, закључак нижестепених судова о незаконности спорног решења је заснован на правилној примени материјалног права. Наиме, како је пресудом Основног суда у Пријепољу П1 538/10 од 22.09.2015.године, ставом првим изреке, која је постала правноснажана 23.02.2016.године, а извршена 18.04.2016.године, поништено претходно донето решење в.ф. председника Прекршајног суда у Пријепољу Су. бр. ...-... од 18.08.2010.године којим је утврђено да је тужилца, привремено нераспоређени намештеник – ... у Прекршајном суду у Пријепољу, ступањем на снагу Правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Прекршајном суду у Пријепољу дана 17.08.2010.године, остала нераспоређена, са правом док је нераспоређена на накнаду плате у утврђеном износу, с тим што јој престаје радни однос, ако у року од два месеца не буде премештена, односно распоређена на одговарајуће радно место, те одређено да се ово решење примењује од 17.08.2010.године, јер није садржало разлоге због чега је тужилца остала нераспоређена. Супротно наводима ревизије тужена није доказала да је оцењивала рад тужилце и да ли су запослени који су остали на раду имали боље оцене од тужилце и којим критеријумима је одлучено да тужилца остане нераспоређена, обзиром да су 4 ... имала исте или сличне услове и исту стручну спрему као и тужилца, то утврђење незаконности решења којим је тужилца остала нераспоређена има за последицу незаконитост следећег решења в.ф. председника Прекршајног суда у Пријепољу Су.бр. ...-... .../... од 18.10.2010.године (донетог два месеца од доношења решења в.ф. председника Прекршајног суда у Пријепољу Су. бр. ...-... од 18.08.2010.године којим је тужилца остала нераспоређена), а којим је тужилци с позивом на исте разлоге који су послужили као основ за доношење напред наведеног решења отказан уговор о раду (јер нема радног места на које би могла била распоређена), јер је послодавац пропустио да претходно у законом прописаној процедури утврди ко је од запослених прекобројан.

Наиме, како се из оспореног решења не може закључити да је рад других намештеника, који су из Општинских органа за прекршаје у Новој Вароши, Прибоју и Пријепољу (који су престали са радом) преузети од стране Прекршајног суда у Пријепољу, са статусом привремено нераспоређени и који су остали у радном односу вреднован вишом оценом од оцене којом је вреднован рад тужилце, а што је управо начин да се изврши индивидуализација коме ће од запослених престати радни однос код тужене, те како тужена, на којој је терет доказивања у смислу правила о терету доказивања из члана 228. – члана 231. ЗПП, није доказала који критеријуми су примењивани приликом доношења одлуке о тужилином радном правном статусу и на основу којих чињеница је в.ф. председника Прекршајног суда у Пријепољу суда закључио да не постоји ни једно радно место одговарајуће за тужилцу, то су по оцени ВКС нижестепени судови правилно закључили да тужена није доказала чињеницу да се

тужиља није могла распоредити на друго радно место, због чега нису постојали услови за престанак радног односа што побијано решење чини незаконитим.

Како решење тужене којим је тужилји престао радни однос применом наведеног отказног разлога није законито, основан је и тужбени захтев тужиље за накнаду штете у висини изгубљене зараде и уплату доприноса за ПИО за период од престанка радног односа до остваривања права на пензију, која представља правну последицу незаконите одлуке послодаваца, о чему је правилно одлучено применом члана 4. Закона о платама државних службеника и намештеника и члана 191. став 1. до 3. Закона о раду. Зато нису основани ревизијски наводи тужене о погрешно примењеном материјалном праву.

Из наведених разлога је одлучено као у изреци на основу члана 414. став 1. ЗПП.

Председник већа
Звездана Лутовац, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић